

Armand Opreij (links) en Martijn Blaas leiden rond in het buitengebied. Rechts van boven naar beneden het wegwijk

bij Bruisterbosch en de vuursteenwinplek bij Banholt

foto Johannes Timmermans

Buitengebied vol historie

Het buitengebied van de gemeente Margraten is een gebied vol historie. Helaas is dat vaak onbekend. En daar wil de gemeente Margraten iets aan doen.

door **Stefan Gybels**

Wegkruisen, er staan er in het buitengebied van de gemeente Margraten tientallen. Vele met een verhaal. Zo ook het kruis op de 'Galling' een gebied achter Bruisterbosch. Het opschrift is weinig bijzonder: '6-11 1775 Antoon Overkoorn Leonard Eijssen' staat erop. Het achterliggende verhaal is wel apart. „Hier zijn destijds twee vermeende Bokkerijders opgehangen. Dat gebeurde exact op de grens van twee rechtsgebieden. Zoals hier het graafschap Dalhem en het Land van 's Hertogenrade”, legt wethouder Armand Opreij (CDA, vitaal platteland uit). Een historische gebeurtenis waar de achtelozе voorbijganger echter geen weet van heeft. En ook niet krijgt. Er staat namelijk alleen het kruis, zonder enige uitleg. En daar wil de gemeente Margraten iets

aan doen. Samen met Heukelom Verbeek landschapsarchitectuur is het 'Landschapsontwikkelingsplan Buitengewoon Margraten' opgesteld. Een van de hoofdmoten in het plan: de historische bezienswaardigheden in het buitengebied meer aandacht geven. Zoals het wegwijk op de Galling, een naam die nog doet herinneren aan de galg die daar stond. Opreij: „We denken eraan een stalen knoop, zoals bij een galg, op de kopse kant in de grond te plaatsen. Verder misschien een bordje met uitleg. Zo komen de wandelaars toch meer te weten over het verleden van dit gebied. Nu loopt en fietst iedereen er achteloos voorbij. Zonde.” Opreij en Martijn Blaas van Heukelom en Verbeek verzorgen een rondleiding door het gebied. Opreij: „Tachtig procent van de gemeente Margraten bestaat uit buitengebied. Een enorm belangrijk deel dus. Voor natuur, wonen en werken en voor de recreant. Daar kunnen we als gemeente veel meer mee.” De twee wijzen op de weg waar we over wandelen. Het lijkt een doodnormale weg, maar dat is het niet. Blaas: „Dit was de route van Maastricht naar Limbourg die doorliep naar Trier. Een historische weg dus. Unieke elementen in het landschap die er hoogstwaarschijnlijk al zijn sinds de Romeinse tijd. Alleen niemand weet het.” Het buitengebied van Margraten kent naast de route naar Limbourg ook nog de historische wegen Maastricht-Aken en Luik-Aken. „Opvallend is dat we monumenten een bepaalde status geven en goed onderhouden, maar dat er met historische wegen nauwelijks iets gebeurt. Terwijl de weg

er vaak veel eerder was dan het monument”, zegt wethouder Opreij, die als hobby de historie van het gebied onderzoekt. Martijn Blaas vult aan: „Die wegen verdienen dus extra aandacht. Natuurlijk niet door overal bordjes neer te zetten, maar bijvoorbeeld ook door toevoeging van landschappelijke elementen zoals hagen, bloemrijke bermen en markante bomen. Nu is het 'maar' een gewone weg en verder niets, terwijl er een hele geschiedenis achter zit.” Opreij ziet in de historische routes tussen Luik, Maastricht en Aken, die het Margratens buitengebied doorkruisen, een belangrijke fietsroute in de Euregio. „Zeker in het

‘Men loopt en fietst achteloos voorbij. Zonde’

kader van 'Maastricht Culturele Hoofdstad 2018”, zegt de wethouder. „Zo kunnen we een historische fietsverbinding maken tussen drie steden met een grote culturele waarde. En dat midden door een aangrenzend landschappelijk gebied. Lijkt me een mooi extraatje.” Het landschapsontwikkelingsplan, dat begin maart is aangenomen door de gemeenteraad, is niet alleen gericht op de historische waarde van het gebied. Ook de natuurlijke waarden in het landschap kunnen volgens Heukelom Verbeek landschapsarchitectuur versterkt worden. Blaas: „Je ziet hier een heel divers landschap met zeer waardevolle natuurgebieden. We

willen een sfeer krijgen waardoor de mensen dit landschap het best kunnen beleven. Daar is wel een bepaalde ontwikkeling voor nodig. Sommige zaken moet je de natuur zelf laten regelen, bij andere moet je een handje willen helpen. Zo willen we komen tot de ideale mix tussen recreatie, wonen, natuur en uiteraard ook landbouw.” De boeren in het gebied worden niet vergeten, onderstreept Opreij. „Van de tachtig procent buitengebied in de gemeente Margraten is zestig procent van de agrariërs. Dat willen we ook vooral zo houden. Zij zorgen er immers al jaren voor dat het buitengebied goed verzorgd en onderhouden wordt. Wat goed gaat, willen we ook vooral zo laten.” Opreij wijst op fruitbomen in het landschap. „We presenteren Margraten als 'fruitigste gemeente van Nederland'. Dus moeten we ook veel meer doen met de fruitteelt. Meer fruitboomgaarden bijvoorbeeld.” Martijn Blaas wijst naar de rand van de kern Banholt die duidelijk zichtbaar is in het landschap. „Dat zou een mooie plek zijn voor nieuwe boomgaarden. Voorheen waren de dorpskernen mooi ingebed in het landschap, maar dat is in de loop der jaren helaas flink achteruit gegaan. Daardoor zijn enkele minder fraaie dorpsranden bloot komen te liggen. Dat verbeteren is ook een onderdeel van het plan.” Wethouder Opreij hoopt snel aan de slag te kunnen met de ontwikkeling van het buitengebied. „We willen eerst projecten doen die zichtbaar zijn voor de recreanten én de inwoners van Margraten. Het leefge-

bied van de vroedmeesterpad versterken is natuurlijk erg belangrijk, maar heeft voorlopig geen prioriteit. We willen eerst de mensen laten beleven wat er in dit gebied allemaal te zien is.” Opreij en Blaas houden halt bij de Banholtergrubbe bij Banholt. Niet veel te zien, op wat planten en struiken na. Blaas wijst op een bord bij een kuil. We staan toch echt voor een 'geologisch monument'. „En wel de oudste vuursteenwinplek van Nederland. Zie je niets van hè?”, zegt wethouder Opreij. Hij lacht breeduit. „Hier krijgen we nog aardig wat werk aan. Op dit bord na, wijst helemaal niets op de historische waarde van dit gebied. En dan zie je het bord niet eens goed staan vanaf de weg. Dit is nou een plek die echt wegvalt in het landschap. Dit moet echt opgewaarderd worden.” Werk aan de winkel dus. Margraten wil de ontwikkeling van het buitengebied een structurele financiële injectie van 100.000 euro per jaar geven. Opreij: „Met dat geld hopen we nieuw geld te genereren. Er zijn bij provincie en rijk heel wat potjes voor landschapsontwikkeling. Er wordt alleen weinig mee gedaan. Met dit plan willen wij die potjes gaan aanspreken.” Het landschapsontwikkelingsplan van 250 pagina's moet nu in praktijk worden gebracht. Wethouder Opreij heeft er alle vertrouwen in. „We hebben hier een prachtig gebied met voor elk wat wils. En daarbij is het ook nog eens een gebied met een grote historische waarde. Met recht een buitenge-